中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Tonkin	Annam	Cochinchine Cambodge Laos	Etranger
Một năm.	6$00	6$90	6$30	9$00
Các tổng-ty	»	8.00	8.00	»
Các công-sở	»	8.00	8.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au c/m-timètre de hauteur, sur O=065 de large.

Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

4e page

Cái thường-thức làm một người đời này cần phải có

Thường-thức nghĩa là cái trí thức thông-thường, một đàng đối với chữ «vô thức» mà nói, một đàng đối với chữ «chuyên môn-học-thức» mà nói vậy. Thí-dụ như môn học địa-dư, người có chuyên môn-học-thức thì thuộc được hết lâu lâu những sông núi đường-sá khắp năm châu; người chỉ có thường-thức thì cũng biết được qua qua cái vị-trí các nước, cái hiện-trạng giao thông; không thể thì là vô thức. Như môn học lịch-sử, người có chuyên môn học thức thì bao quát được hết nhân quả sự thực; người chỉ có thường thức thì cũng hiểu được lược lược những đầu đuôi các việc lớn nước trong nước ngoài, những truyện kỳ các danh-nhân đời xưa đời nay; không thể thì là vô thức. Như chính-trị, người có chuyên môn học thức thì bình-luận được phải trái, phán đoán được nên hư, người chỉ có thường thức thì cũng hiểu sơ lược được cái tính chất quốc gia thế nào, cái chủng loại chính thể làm sao; không thể thì là vô thức. Như pháp-luật, người có chuyên môn học-thức thì thông thuộc được pháp-điển các nước, thấu triệt được pháp lý xưa nay; người chỉ có thường-thức thì cũng biết qua được cái nguyên-lý tư-pháp, thông tỏ được cái luật lệ nước nhà; không thể thì là vô thức. Phàm người ta đối với sự vật gì cũng cần phải có một cái thường thức, đều theo như mấy lẽ kể trên đó mà suy ra.

Những cái thường-thức người ta cần phải có đến thế nào là đủ, lại phải tùy theo cái thời-đại, cái xứ sở, cái nghề nghiệp của từng người mà cần đến cái phần lượng nhiều hay ít, cái trình độ thâm hay thiển, mỗi người mỗi khác nhau. Thí-dụ như cái lý-thuyết trái-đất quay tròn đương cái thời đại mới phát minh ra tuy là chuyên môn học-thức của những nhà học-thiên-văn, người thường không cần phải biết, mà đến bây giờ thì biến thành một điều thường-thức không ai không nên biết vậy. Như địa dư và lịch-sử nước ta, học mà cho đến thật kỹ-lưỡng tinh tường thì ở các nước khác là chuyên môn học thức của những nhà chuyên trị Đông-pháp học mà ở nước ta chính là điều thường thức của hết thảy mọi người vậy. Như nhà chính-trị thì lấy môn học pháp-luật, môn học thống-kê là cái thường-thức cần phải có, nhà giáo-dục thì lấy môn học tâm-lý, môn học triết-lý là cái thường-thức cần phải có, nhà thương-nghiệp thì lấy môn học sinh-kế, môn học thương-phẩm là cái thường-thức cần phải có, mà tự người làm nghề khác coi những cái ấy thì nhận hẳn là cái chuyên-môn học-thức của nhà chính-trị, nhà giáo-dục và nhà thương-nghiệp vậy.

Vậy thì có lấy gì làm tiêu-chuẩn mà gọi được là người có đủ thường-thức hay không? Có, phàm những cái trí-thức của bọn người trung-lưu xã-hội ở các nước văn-minh ngày nay mọi người đều có thức là cái thường thức phổ-thông trong thế-giới bây giờ vậy, mà người ở nước nào, thuộc về nghề-nghiệp nào lại có phụ thêm cái thường thức đặc-biệt của nước mình, của nghề mình cần phải có, như thế gọi là người có đủ thường thức.

Người ta muốn tự lập thì cần phải có đủ thường thức mới nên; làm một phần-tử trong quốc dân mà không có đủ cái thường thức ở nước mình cần phải có, thì không sao tự-lồn được ở nước mình; làm một phần-tử trong loài người thế-giới mà không có đủ cái thường thức ở trong thế-giới này cần phải có, thì không sao tự lồn được ở trong thế-giới này. Bởi vì những cái mà bây giờ gọi là thường-thức đều đã trải bao nhiêu vĩ-nhân triết-sĩ xưa nay nghiên cứu mãi, duyệt lịch mãi, thật hai mãi mới phát minh ra được cái nguyên-tắc, cái thành-lệ rất giản-dị, rất đích-đáng để lại cho người sau, cứ thế mà theo, dù có sai cũng chẳng sai mấy; mà người ta đã hiểu được cái nguyên-tắc, cái thành-lệ của các cái hiện-trạng thì tất nhiên tu-lự thông đạt, con mắt thấy xa, sau này tuy mới, tùy lúc gặp có cái niệm-tượng gì khác mới phát sinh, có thể phán-đoán được không đến nỗi nhầm lẫn lắm. Ấy cái thường-thức nhu-yếu cho người ta như thế.

Người ta sở dĩ có được cái thường thức ấy phần thì nhờ về gia-đình giáo-dục, phần thì nhờ về học-hiệu giáo dục, phần thì nhờ về xã hội giáo-dục. Các nước văn minh bây giờ, người ta từ lúc bé ở trong gia-đình, cha anh đều là những người có đủ thường-thức, đã được nghe những điều chỉ bảo về thường-thức rất nhiều, đến tuổi thì ai cũng phải chịu cái giáo dục cưỡng bách ở nhà trường, những chương-trình học trong trường thì phần nhiều lại thúc về thường-thức cả, lớn lên đọc báo xem sách, khi đi tập hội, lúc nghe diễn-thuyết, không một cái gì là không giúp cho người ta thường-thức được rộng thêm, cho nên người ta có được đủ cái thường-thức đó chẳng khó gì. Người nước ta thường-thức thật còn khiếm-khuyết lắm. Dám mong những người trí thức trong nước lưu tâm về sự giáo-dục quốc-dân, tùy cái địa-vị của mình, cái tài lực của mình, hoặc ở trong gia-đình, hoặc ở trong học-hiệu, hoặc ở trong xã-hội, hết sức mà khơi cái nguồn thường-thức cho con em. Hễ dân có khôn thì nước mới thịnh.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 9 Janvier 1923

Tại nghị-viện

M Léon Bourgeois được tái cử nghị-trưởng Nguyên-lão-nghị-viện và M. Raoul Péret được tái cử nghị trưởng thứ-dân nghị-viện.

Việc Bouvet

Bouvet ngày 14 Juillet năm ngoái có bắn mấy phát súng vào xe quan Giám-quốc thì đã bị tòa án Đại-hình kết 5 năm khổ sai.

Đoàn xe 6-10 Citroën đi tới Constantinople.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 10 Janvier 1923

Tại hai nghị-viện

Tại Thứ-dân nghị-viện, M. Andrieux là ông nghị-viện nhiều tuổi hơn cả có đọc diễn-văn thuật lại lịch-sử của các nhà chính trị từ ngày lập chánh-phủ Cộng-hòa lần thứ ba.

M Péret được tái cử nghị-trưởng. Tại Nguyên-lão nghị-viện, M. Maurice Denis cũng đọc diễn văn.

M. Léon Bougeois cũng được tái cử nghị-trưởng Nguyên-lão nghị-viện.

Hội đồng các quan Thượng-thư

Ngày hôm thứ ba, các quan thượng-thư đã hội nghị quan thế-trường có trình bày về cái hiện-tình ngoại vụ.

Cái vấn-đề bồi thường

Hội-đồng Bồi-thường nghe các ông nghị-viện nước Đức trần-thuyết mọi lẽ rồi đến phiên công-nhận rằng trong năm 1922 nước Đức dụng tâm nộp thuế không đủ. Trong hội đồng có hỏi phiếu thì ba phiếu công-nhận điều ấy, duy có một phiếu của nước Anh là không công-nhận mà thôi. Trước kia nước Đức nộp gỗ không đủ, tay nộp than cũng không đủ, vậy chánh phủ Đại-pháp cần phải thi-hành các phương-sách trừng phạt theo như điều thứ 18 phần thứ 8 trong tờ hòa-nghị Versailles. Cứ như trong điều thứ 18 ấy, thì hễ nước Đức dụng tâm bội trái các điều ước, thì Đồng-minh có thể thi-hành các phương-sách trừng phạt về những kinh tế hoặc tài-chính, cũng là các phương-sách khác của liệt-quốc xét nên thi-hành.

Báo *Les Débats* có nói: Trừ sau tháng cuối năm 1922 ra, thì không bao giờ nước Đức toàn theo các điều ước cả. Mỗi khi Đồng-minh triển-hoãn hoặc nhân nhượng cho nước Đức thì nước Đức lại kiếm cách mà chính cản trên hoãn hay nhân nhượng thêm. cái cách ấy ngày nay phải nói đi.

Báo *Le Temps* có nói: Những chuyện nói rằng nước Đức bị chiếm về đường kinh-tế và chánh-trị kia khác là những chuyện không đâu cả. Nước Đức không phải chịu là 30 nghìn triệu, nước ấy được có 10 nghìn triệu mà thôi.

Sau M Theunis có nói rằng cái chương trình bồi thường của quan Poincaré rất là phải chăng, và cứ theo như chương-trình ấy, thì quan Poincaré cũng không có muốn dùng đến việc trú binh tại nước Đức Sau M. Theunis lại nói: Nhưng nay mọi phương sách không thành công, tất phải dùng một cách khác

Các báo nước Anh như *Morning Post* cũng hiểu đồng tình với nước Pháp và chỉ ngại cái chánh-sách của nước Anh.

Việc học nghề ở nước Pháp

Nhiều ông nghị-viện định đệ trình nghị viện một bản dự thảo luật pháp định đặt các phòng kỹ-nghệ. Các phòng ấy sẽ trông nom về việc tổ-chức cách dạy các thủ nghề

Thị-giá quốc-trái. — 58,45 — 4/1918 62,60. — 5/1915 1916 76,20 — 5/1920 88,60. — 6/1920 87,97

Bordeaux ngày 11 Janvier 1923

Thị-giá quốc-trái: 3%. 58 50. — 5%. 1915-1916 76 05. — 4% 1918 62, 40 — 5/1920 88,20 — 6%. 1920 87, 90

Ấu-trĩ-viên

Theo lời Ngô-thì-Quyên nữ-sĩ thì cuộc thi bài ca Ấu-trĩ-viên nay cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bạn-quán năm xưa, đã nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rất xứng mới bàn vẫn việc điểm-duyệt. Vậy xin nói để độc-giả, biết rằng các bài đăng ở mục này chưa có phần hẹn kém trên dưới chi cả, mà còn rọc phách giấu tên, chỉ dành số thứ-tự mà thôi.

XIV

Vườn nay ai để cho ta,
Thong dong ngày tháng vào ra chơi lơn.
Có bè có bạn đua vui,
Có người bảo-mẫu thay lời mẹ cha.
Có sân rộng, có cây hoa,
Có nơi tắm gội, có nhà ở ăn.
Rõ ràng cậy dục nên thân,
Khắp nơi con trẻ được phần cậy trông.
Ai ơi thương lấy nhau cùng,
Cũng trong một lớp giống Hồng đâu ai!
Chớ nề lên bẩy lên ba,
Nay tuy bé dại sau đà lớn khôn.
Con trời, con nước, con non,
Âu-trĩ-viên đó tiếng còn truyền lưu.
Ai ơi ghi lấy mà sau.
Khai-trí-tiến-đức đứng đầu mới nê.

Hội-viên kể biết bao tên.
Nữ lưu cũng lắm người quyên giúp
Gần xa cũng tiếng đồng bào, Ủng hộ người trong một nước thời bao lọc
Ai ơi! thuộc lấy làm lòng.

XV

Vườn Hồng bóng mát cây cao,
Sơn khuya vui thú ra vào thảnh-thơi.
Gió mưa êm ả một trời,
Mầu xuân vun trồi một thời vẫn xinh.
Chút công Bảo-hộ sinh-thành,
Mấm Lê, gốc Lý nhành tươi đủ.
Tấc lòng con-trẻ thơ ngây,
Đội ơn rồi cũng có ngày đền ơn.

Tin Trung-hoa

Ngày 9 Janvier 1923

Việc Bắc-kinh

Trương-thụ-tăng đương thương-định việc ổ-chức những các viện mới. Trương tính lấy bộ nội vụ, bộ lục quân, bộ tài-chính, bộ giáo-thông bốn bộ chia cho phái Bảo-định và phái Thiên-tân, còn các bộ khác để chia cho các đảng.

Có một phái nghị-viện khởi nghị nói Lê nguyên-Hồng trước đã có giấy từ chức giao cho quốc-hội, nay lại đề xuất cái nghị-án cử Trương-thiện-Lăng tổng-lý nội-các; nếu quốc-hội nhận Lê từ chức thì cái nghị-án sau không thành lập được; vậy quốc-hội phải bỏ phiếu nhận Lê từ chức hay không trước đã, rồi mới định cái vấn-đề nội-các được

Việc Phúc-kiến

Quân Hứa-sùng-Trí sang đánh Quảng-đông, đã đi khỏi biên cảnh Phúc-kiến, lấy được huyện Đông-an, sắp tiến đánh Chương-châu; Ông-thức-Lạng và Doãn-Kỷ (hai đạo quân của Trần-quỳnh-Minh phái sang đánh Phúc-kiến) đi viện về Trần-quỳnh-Minh cáo cấp, xin quân tiếp-tế; Trần liền sức Vương-định-Hoa đem một ít đoàn đi ngay tới Sán-đầu để theo Ông-thức Lượng điều-khiển,

Quan quyền Toàn quyền Baudoin có đáp lại như sau này:

«Thiếm chúc đi kinh-lý tới Vientiane thì tiếp được điện tín của ngài. Thiếm chúc xin thay lời xứ Đông-pháp và cá về phần riêng thiếm-chúc mà cảm tạ ngài một cách thành thực. Thiếm chúc tiếc rằng quan Toàn quyền Long qui thì bất an phải lưu lại Colombo không có mặt ở Đông-pháp để nghênh-tiếp các ngài. Nhưng xin các ngài biết cho rằng xứ Đông-pháp sẽ nghênh-tiếp

Việc Quảng-tây

Tiết-lâm-bằng-Anh quyết chí tuyệt giao với Trần quỳnh-Minh, bỏ tức Lâm-Hổ về tới Quế-châu, liền cùng với quân Trương-khai-Nho kết hợp, chiếm lấy huyện Hòa tập, định tiến binh đến Quảng-ninh để giồm chân Chiệu, châu Khánh bên Quảng-đông.

Dạy con từ thuở trong thai

Sự giáo-dục trong gia đình với sự giáo-dục trong trường học tuy đều có [illegible] trong gia-đình, nhà trẻ còn ở trong thai đã phải cần-thận chu chi lắm. Người mình về sự giáo-dục trong gia-đình, không mấy nhà là khỏi sao những trẻ con lúc chưa đến tuổi học, ở nhà với cha mẹ nhiều đứa tuyệt-nhiên không có giáo-dục gì cả, lúc đã đến tuổi học thì phó mặc cho ông thầy ở nơi trường học, cũng tỉ nhà chịu lưu-ý đến tính nết cũng sự học-hành của con trẻ, thường cho con nói đến cách dạy con từ thuở trong thai. Nhưng nếu muốn sự giáo dục cho thật được hoàn toàn, thì những người có trách-nhiệm nuôi con, cũng cần phải biết cách thai-giáo mới được.

Cách thai giáo ở các nước văn-minh bây giờ cũng nhiều người đã lấy làm chú-trọng lắm. Bởi thấy nhiều nơi có lập ra những nhà thai-giáo-viện để làm nơi em-ấp cho những người đương phụ. Nhà ấy thường đặt lên ở một phong-cảnh thật thanh-tú, không bị cái không-khí ô-trọc cùng cái lập quán phân nhiều trong đô-thị chiêm-nhiễm chút nào, cách kiến-trúc thì rất là ngay ngắn, đều đều và sạch sẽ, những lối hoa hoét và cầu kỳ quá đều kị cả, bốn mặt đều có hành lang, có vườn rộng, có thể đi tản-bộ, có thể chơi những cách vận-động nhẹ-nhàng, có thể thuỷ sản-thoáng ra được trông trăng ngoạn cảnh; trong vườn giồng đủ các thứ hoa cây, khiến cho bốn mùa đều có những hoa lá tốt tươi, trông thật vui mắt; giữa đám hoa cây, lựa những loài động-vật lông cánh tốt đẹp, tiếng kêu vui vẻ nuôi ở đấy; trong vườn đào ao thả những loài cá nhẩy lội rất là hoạt bát; trong nhà những giấy giáo vách, những thứ bài giải đều đều kén cho có màu nhã đạm, có về thanh tú, không dùng những thứ hoa màu sặc-sỡ lắm; những khi cử trần-liệt cũng kén cho được nhã nhặn, nghĩ-nhôm chơn chu, không dùng những thứ nặng nề và tiền-xảo; trong nhà lập đặt một vật đều phải có thứ tự không nên hỗn-tạp; những điện-khắc phẩm cũng để học phẩm trang-sức ở trong nhà cũng kén cho được thật những thứ tinh-xảo, không dùng những thứ dị-kỳ quái quyệt của người ta đều kỵ-dụng cả; âm nhạc cũng vậy, cũng khó giồng những thứ có tiếng bi-đát hoặc hăng-trắng, kích-thích vào thần-kinh người ta quá; rồi lôm lại là cốt làm cho những người dựng-phụ được thường ngày sinh-hoạt ở trong cái không-khí bình-hòa, hoạt bát, chỉnh-khiết, thanh-tú, tự-nhiên có cái ảnh-hưởng tốt truyền đến đứa trẻ trong thai.

Lập ra những nơi thai-giáo viện như thế kể cũng phiền phí quá, người mình chưa mong hưởng-thụ được; song, cho nhà phú-quí nếu có bụng nghĩ tới cái hậu-phúc con cháu của mình, cái vận-mệnh nòi giống của mình, cũng nên gợi công góp của mà lập ra lấy một vài nơi như thế, thật là một cái phương-pháp thai-giáo hoàn-toàn vậy.

X.

Tự do diễn đàn

Người ta ở đời có nên kiêu-ngạo không?

Phần nhiều ai cũng biết kiêu-ngạo là một nết rất xấu, rất đáng ghét, người mà đã kiêu-ngạo, thì tài giỏi đánh giá đến đâu cũng không ghê bằng cho người ta vậy, cũng không đủ làm cho người ta trọng được. Lắm người thấy người khác kiêu ngạo với mình, thì lấy làm ghét, nhưng chính mình đối với người khác cũng không tránh được sự kiêu ngạo, chính mình ngạo thì không biết tại làm sao? Không kể những bọng liều-nhân ngu-si đời-nát, tí có tư-tưởng, không có học-vấn, đường kiến-văn mỏ mỏ một mít không biết đâu là đầu là đuôi như đêm ba mươi tết, mới không biết rõ cái giá-trị đích đáng của mình thì mới ngộ-nhận mà sinh ra kiêu ngạo, tự coi mình như cái trung-tâm của trời đất. Lại còn những bậc kiến-thức rộng, tư-tưởng nhiều, học-vấn yêm-bác, tưởng trong đó cũng sẵn có một cái quan-niệm rõ rệt về cái giá-trị của mình không kiêu ngạo thì phải, thế mà đối với người khác cũng mục-hạ vô-nhân, tựa hồ như lấy mình làm đối vừng nhật-nguyệt soi khắp chốn nhân-gian. Sự kiêu-ngạo nó có một cái thế-lực gì gớm ghê mà khiến người ta, dù biết ghét nó sợ nó, cũng phải làm nô-lệ nó như thế? Nhà nho ta lấm nô-lệ kiêu-ngạo, cũng như làm nô-lệ dị-thuật, kim-tiền là vì sự kiêu-ngạo chỉ là làm hại cho người ta thì thôi, mà vì nó mà cam-tâm chịu bao nhiêu sự thiệt-thòi. Xét ra mọi sự hành vi xuất xứ của người ta, thường thường không khỏi có sự kiêu-ngạo; sự kiêu-ngạo đối với người ta thực đã trực-tiếp thiệt hại cho người ta vậy. Bởi sao mà người ta vẫn biết ghét kiêu-ngạo là không nên mà vẫn kiêu ngạo, bởi sao mà những người có học thức cũng những kẻ không có học-thức đều phần nhiều là người kiêu-ngạo? Tìm được cái nguyên-nhân này tức là tìm được phương thuốc thần-diệu để chữa cái bệnh kiêu-ngạo là cái ác bệnh trong mình người ta.

Nói cho phải mà nghe, thì sự kiêu-ngạo phát-sinh chỉ bởi sự ngu-dốt của người ta, ngu dốt cho nên không biết cái giá-trị chân chính của mình là thế nào, không biết rằng cái thân mình đầu thế nào cũng như một hạt cát ở bãi bể, một cái bọt trong vũ trụ, đem thân mà giá nợ đời còn chưa đủ, huống hồ còn kiêu ngạo; những kẻ chỉ vì ngu mà kiêu-ngạo, tưởng không đáng kể, vì cái kiêu-ngạo của anh ngu chẳng qua cũng giống như cái tính-độ bao lơn rồn cợt của anh hề vẽ mặt rã đóng trò ở trên sân khấu, khiến cho thiên-hạ buồn cười, chứ không đủ cho người khác đáng khinh, đáng để mắt mà quan-sát, cũng có khi tại trình bày được cái gương luyện tâm xử thế cho người thức-giả nữa; Kìa cậu bồi quần trắng giầy tây vênh vào lên một, ngồi đàn vác mặt đấy, thấy ký còn, chỉ nghĩa lắng nhăng mà cũng lên một mồ-phạm, bác lại thải đọc ba chữ tam-tự-kinh không thông mà cũng coi trời bằng vung; sự kiêu-ngạo của những hạng này cứ con mắt người trí-thức mà xét thì thật đáng lấy làm trò cười vậy.

Nói ngu mới kiêu-ngạo tất có người bẻ rằng, thế thì những người học-vấn trí-thức cũng là ngạo cả sao? Không, người học vấn trí-thức có bao giờ là người ngu; người học-vấn trí-thức mà kiêu-ngạo chẳng qua vì lòng tinh-kỳ, hoặc tiểu-tiện mà ra; Người ta ở trong xã-hội, ai cũng có đi-vị, ưng hay hèn, cao hay thấp tây hèn cái giá-trị riêng của mình, ở cái gì mà mình có đặc-sắc hơn người,

lúc nào trong bụng cũng ham muốn mong mỏi bước lên cái thang danh-dự cao ngất mấy xanh kia. Tư-tưởng lúc nào cũng bồng bột phiêu-lưu trên cái thang cao nhất ấy, cho nên sự-việt thấp trước con mắt còn là thấp, người khác đối với mình còn là nhỏ, kém, thua, hèn. Sự kiêu-ngạo của những người này cũng tức như người đứng trên ngọn núi, con mắt thu thập cả giang-sơn mà vẫn coi là nhỏ, lòng kiêu-ngạo bành-trướng vô-hạn như lần chẳ *com* tiếp khách, cái gương khiêm-tốn biết trọng người còn nghìn thu trong sử-sách. Đức Khổng tử cũng có nói: «Có đức như ông Chu-công mà kiêu-ngạo cũng không đủ nói». Vậy thì làm người có nên kiêu-ngạo không?

Đặng-trần-Phất

Sổ quyên cho Hội Việt Nam Thanh-niên

Ng-long-Mạch	1 p ;
Đào-quảng-Thái	1 p ;
Ng-xuân-Ức	0 p 50 ;
Ng-đức-Huê	1 p ;
Ng-đăng-Lâu	0 p 50.

Cộng tất cả huyện được 20 p 00

Tỉnh Thái-bình, Bà Trần-đình-Lượng đóng quyên

Mmes Trần-Mỹ,	tuần-phủ] Thái-bình 20 p ;
tuần-phủ Bắc giang	10 p ;
Vũ như-Lượng,	tri-phủ Thái-ninh 10 p ;
Ng-huy-Phác,	tri-huyện Thư-trì 10 p ;
Trần-thị-Trứ,	Loật-trung, Thái-bình 3 p ;
Đội-Sáng Thái-bình	10 p ;
MM. Ng-tấn-Khải	tri-phủ Tiên-hưng

Thi có những môn này:

1° Một trang viết tập (lối *Anglais* và lối *ronde*)

2° Một bài làm thi để (bằng chữ Pháp).

3° Coi địa đồ mà vẽ lại (nét rõng và chữ).

4° Nói chuyện (bằng tiếng Pháp).

Các học trò hội họa (élève dessinateur) niên bổng được: 81 p. 00.

Nhưng tập sự trong 6 tháng hay một năm rồi thì có thể được bổ hội họa tập sự (dessinateur stagiaire).

Ở Đông-pháp thì những hàng quân sau này được đeo hội tinh ấy:

Các binh tinh đi quân thứ ở Sơn-la

Chiến thắng hội tinh. — Trong số báo ngày hôm qua, bản quán đã đăng tờ lại cáo cần tiếc Bắc-kỳ về việc xin phép đeo chiến thắng hội tinh «Médaille de la Victoire». Vậy nhắc lại những nhà được thưởng hội-tinh ấy rồi đến nhà Thư-viện chánh Hanoi mà xem *Quan báo Đại-pháp* ngày 12 Octobre 1922 thì biết các thể-lệ.

Ở Đông-pháp thì những hàng quân sau này được đeo hội tinh ấy:

Các binh tinh đi quân thứ ở Sơn-la

Do Võ Phi Hùng cựu HS Petrus Ký (68-75) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

người khác đối với mình còn là nhỏ, kém, thua, hèn. Sự kiêu-ngạo của những người này cũng tức như người đứng trên ngọn núi, con mắt thu thập cả giang-sơn mà vẫn coi là nhỏ, lòng kiêu-ngạo bành-trướng vô hạn như thế, nên nguồn sông tư-tưởng của con người ta, nào có mấy khi được êm-lặng, lúc nào cũng bị ngọn trào kiêu-ngạo lên xuống dập dềnh dữ dội, người mà đối với người, phần nhiều lấy sự kiêu-ngạo mà đối đãi với nhau, cá-nhân kiêu-ngạo với cá nhân kiêu-ngạo, hằng giây hằng phút xung đột như hai luồng điện, như hai lưỡi dao vậy...

Ôi, kiêu-ngạo! mi thật là con ma ám ảnh loài người, mi thật là một cái trở-lực cho đường tiến-bộ hỏi mi còn có ích chi mà người đời còn dan díu với mi nữa?

Kiêu-ngạo không có ích, không đáng yêu mà đáng ghét, thế thì kiêu-ngạo làm gì, người có học-vấn tư-tưởng có nên kiêu ngạo chăng? Những người có tài có đức, có địa-vị cao trọng trong xã-hội, cứ gì phải kiêu-ngạo mới tăng được cái giá-trị của mình, cứ gì phải kiêu ngạo mới làm cho rõ rệt cái tài cái đức của mình. càng kiêu ngạo bao nhiêu thì cái giá trị của mình càng khuyết-hãm bấy nhiêu, cái tài cái đức của mình càng đáng chê bấy nhiêu.

Vì người ta sống ở đời, cái mục-đích làm người là phải ma-luyện lấy thân, sao cho đạt được tới cõi nhân-cách hoàn-toàn, dẫu hay rằng khó lòng mà đạt được — mà có lẽ không bao giờ đạt được, nhưng cái nghĩa-vụ của mình bao giờ cũng phải chú-trọng ở cái mục-đích ấy, cái thân mình bao giờ cũng lấy con đường tu-thân, ma-luyện nhân-cách làm con đường phải rong ruổi hằng năm, hằng tháng hằng ngày, suốt một đời vậy. Thứ nhất là những bực cầm cương nảy mực cho người khác theo, lại càng không nên kiêu-ngạo lắm, vì kiêu-ngạo thì còn ai phục, còn ai chịu theo, e mình có tội đối với lương-tâm, với chức-vụ nữa. Thương thay những cậu thiếu-niên một phen tốt nghiệp ở một trường nào ra, đã nghĩ mình như các cụ thành con cả; một vài nhà thượng-lưu một phen được xã-hội yêu-vì, đã đổi ngay thái-độ khác, coi người như giun dế, hễ mỗi nói với người nào, đều ra giọng cao-quí lắm, cho mình là có thể trùm cả càn-khôn thế-giới. Thế thì có học vấn để làm chi, có kiến thức tư tưởng để làm chi, hay là để làm cái mộc bạ mà nạt dọa người?

Luận-giả viết bài này xin thú thực rằng không phải dám nghị-luận đến ai, mà chắc rằng cũng chưa biết mình có tránh được nết kiêu-ngạo không, — nghĩa là chỉ xin bàn góp một đôi câu; nay kết-luận bài này, xin lấy sự khiêm-tốn để chữa sự kiêu-ngạo, ông Chân-công-[illegible] ba ...

... kiêu-ngạo không?

Đặng-trần-Phất

Sổ quyên cho Hội Việt-Nam Thanh-niên

Huyện Kim-sanh: MM. Ng khánh-Trường Ngô-khắc-Quản, Ng-Lai, Ng-Ước, Ng-Giảng, Trần-Trọng 18 p; Ngô-Hạt, Nguyễn-Quế, Nguyễn-Nhi, Tạ-văn-Chất, Nguyễn-Sinh 10 p; Lê-khắc-Hy, Lê-nguyên-Hoành, Lê-hữu-Lập, Lê-v-Huệ, Vũ-hữu-Dốc, Tạ-v-Thạch, Cao-xa-Vân, Ngô-v-Hoàn Ng-v-Nghĩa, Đặng-v-Khang, Ng-khắc-Minh, Ngô-khắc-Tuế, Ng-văn-Hiện, Ng-v-Nghiêm, Đinh-v-Vy, Ngô-v-Ất, Ng-v Viên 17 p; cộng 45 p.

Huyện Đông-anh: MM. Đào trọng-Hướng tri huyện, 7 p; Ngô-mạnh-Nghênh, Ng-thế-Tị 4 p; Ng-Dũng, Ng-như-Lung, Lê-v-Vy, Vương-v-Trừ, Ng-v-Toản, Đàm-trọng-Tị, Hoàng thanh-Bằng, Ng-quốc Huyên, Ngô-quang-Trước, Đào-văn-Dương, Trần-ngọc-Cẩn, Trương-đăng Địch, Ngô-đình-Giám Ng Côn, Ng-v-Dương, Ng thế-Chuyên 16 p; Ng-bá-Tùng, Lê v Sát, Trần-v-Lượng, Ng-hữu-Cần, Đào-v-Thừa, Hoàng-v-Luận, Trần-v-Tạo, Ng-v Bẩn, Đinh-v-Thanh, Ng v-Thi, Ng-đăng-Thụy, Bùi-v-Nguyên, Lê-gia Hòa, Ng-v-Kế, Vũ-đình Bích, Lê-xuân-Thuần, Hoàng-văn-Phiệt, Bùi-quang-Thích, Ng-quang-Nghiêm, Ng văn-Đang, Ng-v-Mỹ, Đinh-v-Khánh, Ng-v-Thứ, Ng-v-Tuân, Ng-văn-Tân, Phạm-v-Tinh Lê-v-Liêm, Tô-v-Tuyến, Ng-thế-Ất, Ng Cầu, Vương-văn-Tuế, Hoàng-v-Hương, Ng-v-Lam, Dương-v Đường, Ng-v-Phẩm, Ng-văn-Giềm, Ng-quốc-Quý 18 p 50; cộng 45 p.50; Số tiền quyên tỉnh Phúc-yên 282 p 60.

Sổ lạc quyên Âu-trĩ-viên

Huyện Chương-mỹ tỉnh Hà-đông

MM. Lê-ngọc-Hựu chánh tổng Lương-xá 1 p; Trịnh-viết Đồng 3 p; Ng-viết-Tôn 3 p, Đỗ-hữu-Hàm 1 p; Đỗ-nguyên-Khảm 2 p; Đỗ văn-Lộc 1 p; Đỗ-v Giáp 1 p; Ng-v-Khai 1 p; Trần-v-Phác 1 p; Trần-bá-Hiền 1 p. Ng-tự-Triết 1 p; Ng-bá-Hồ 1 p, Ng-v-Tục 1 p, Ng-v-Lợ 1 p, Ng cun-Tiết 1 p, Ng-v-Tục 1 p, Ng-văn-Tạc 3 p; Trịnh-viết-Hồng 1 p, Trịnh-duy-Côn 1 p; Trịnh khắc Tuyên 1 p; Ng-v-Lượng 1 p, Ng v-Tài 0 p 50, Ng gia Quy 1 p, Trần-v-Khang 2 p, Ng-bá Lân 2 p; Nguyễn-lương Đàn 1 p, Đặng văn-Yên 1 p; Cao-sĩ-Quy 1 p; Đặng-đình Quang 1 p, Trịnh-đình-Cẩn 1 p.

Tổng cộng cả huyện được 40 p 50

Huyện Đan-phượng

MM. Ng-văn-Nghĩ 0 p 50; Ng-đình-Liên 1 p; Lê-v-Giao 1 p; Lương-văn-Huệ 1 p; Ng-v-Cui 1 p; Ng-văn-Lâm 0 p 50; Lê ngô-Hịch 1 p, Nguyễn-văn-Khương 1 p; Ng-v Hậu 0 p 50; Ng-v-Thụ 0 p 50; Ng-thiên-Kế 0 p 50; Tạ-v Hùng 0 p 50; Phạm-ngọc-Kế 1 p; Ng-bá Trình 1 p, Đỗ-xuân-Lung 2 p; Ng-khắc-Tạo 1 p; Ng-v-Tuyển 2 p;

... đương quyên

Mmes Trần-Mỹ, tuần-phủ Thái-bình 20 p; tuần-phủ Bắc giang 10 p; Vũ như-Lượng, tri-phủ Thái-ninh 10 p; Ng-hợp-Phác, tri-huyện Thư-trì 10 p; Trần-thị-Trứ. Luật-trung, Thái-bình 3 p; Bội-Sáng Thái-bình 10 p; MM. Ng-Ôn-Khải tri-phủ Tiên-hưng 10 p; Vũ bội-Hoàng tri-huyện Vũ-tiên 10 p; Ng-đức-Chiểu tri-huyện Duyên-hà 1 p; Ng-hữu-Thọ tri-huyện Phụ-dực 10 p; Trần v-Hiên Luật-trung Thái-bình 3 p; Ng-Cơ Chánh-bát-phẩm 10 p; Đào-thiện-Luân Chánh-tổng Lạc-đạo huyện Vũ-tiên Thái-bình 5 p; Phiên-ty tỉnh Thái-bình 2 p

Tổng cộng cả tỉnh được 123 p.

VIỆC HANOI

Tin tàu. — Tàu *Amiral Ponty* ở Pháp sang tới Cap Saint Jacques ngày hôm 11 Janvier 1923, hồi 8 giờ sáng.

Tàu *Angkor* ở Pháp sang tới Saigon ngày 11 Janvier 1923, hồi 10 giờ sáng. Tàu ấy có chở 169 túi thơ.

Lời chúc của quan Toàn-quyền. — Quan Thống-sứ vừa gởi cho các quan đầu tỉnh, các đạo binh và các thành phố một bức điện tín của quan Toàn-quyền Maurice Long đáp lại những lời chúc mừng về dịp năm mới và tỏ lòng luyến-ái của ngài đối với mọi người.

Quan quyền Toàn-quyền đi kinh lý tại Ai lao. — Ngày 9 vừa rồi, trước khi ở Vientiane khởi hành đi Savannakhet, quan Toàn-quyền Baudoin và quí phu-nhân có mở tiệc tại phủ Khâm-sứ thết các quan chủ sự các sở bên Ai-lao. Sau bữa cơm tối thì có một cuộc dạ-yến, bao nhiêu nhân dân Pháp và thân hào Ai lao đều đến dự cả. Cuộc dạ yến bữa đó rất là vui vẻ, mãi đến khuya mới giải tán.

Chiếc thủy phi-cơ của quan chánh Kiểm-sát tài chính Norès ngồi và do quan Đại-úy Arbitre vận máy thì chiều mồng 10 tới nơi. Ở hai bên bờ sông Cửu-long-giang, bờ Xiêm-la cũng như bờ Ai-lao, người đến xem đông lắm, quần áo các mầu coi rất xán lạn.

Quan Toàn-quyền Baudoin và quí phu-nhân cùng quan Khâm sứ Darroussin ở Vientiane đã đi Savannakhet sáng sớm hôm nay

Phái-bộ của nghị viện. — Quan Toàn-quyền đã tiếp được bức điện-tín sau này của M. Outrey, nghị-viên về hạt Nam-kỳ từ Djibouti gởi đến

« *Tôi đi tàu Angers với phái bộ của Nghị-viện là các ông nghị-viên Maître, Perreau-Predier, Valude, cùng M. Besson là thư-ký của phái bộ với MMmes Outrey với Maître đã tới Djibouti. Tôi lại được thăm xứ Đông-pháp vì được đưa các bạn đồng-viện đi coi xứ Đông pháp tôi rất lấy làm vui lòng. Các bạn đồng-viện của tôi cũng cùng với tôi mà gởi lời thăm-di chào xứ Đông pháp* »

... *về phần riêng thiêm-chức mà cảm tạ ngài một cách thành thực. Thiêm chức tiếc rằng quan Toàn quyền Long qui thể bất an phải lưu lại Colombo không có mặt ở Đông-pháp để nghênh-tiếp các ngài. Nhưng xin các ngài biết cho rằng xứ Đông-pháp sẽ nghênh-tiếp phái-bộ của Nghị-viện một cách sung sướng vì Đông pháp lấy làm sung sướng mà phô bày những công việc tiến-bộ đã gây được về đường kinh-tế xưa nay, cùng là các phong cảnh đẹp đẽ của mình.* »

Bắc đẩu bội-tinh. — Chiếu theo chỉ dụ ngày 2 Janvier, các quan chức có tên sau này được thăng thưởng vào hàng Bắc đẩu bội tinh.

Thăng đệ tam đẳng: Hoàng thân Monivong và S. E Chuon, thượng-thư xứ Cao-mên.

Thăng đệ tứ đẳng: Quan nguyên quyền Toàn-quyền Le Gallen quan Khâm-sứ Pasquier xứ Trung kỳ.

Mông thưởng đệ ngũ đẳng: MM. Friès, quan Công-sứ Quảng-nam, nguyên quyền Khâm-sứ Trung-kỳ, Silvestre quan cai trị; Delamarre quan Công-sứ Hà-đông, Lacouture quan thẩm-phán, Muraire, Ng-v-Quới nguyên đốc-phủ-sứ Nam-kỳ; Bạch-thái-Bưởi chủ hãng tàu Haiphong.

Bản quán có lời mừng các ngài.

Quan kiểm-sát tài-chính đi thanh tra tại Ai lao. — Quan chánh kiểm-sát tài chính Norès cỡi thủy phi cơ đi thanh tra tại Ai-lao đã tới Vientiane chiều hôm qua 10 Janvier lúc 2 giờ

Quan Học chính tổng trưởng vô Saigon — Quan Học-chính tổng trưởng Joubin đi chuyến tàu *André Lebon* vô Saigon để thanh tra các trường Nam kỳ và Cao-mên.

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây
Phố hàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9 ở Hanoi.
Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.
Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con. 3502

AI CÓ MỎ???
Có một công-ty Pháp muốn mua các thứ mỏ để khai-khẩn. Ngài nào có mỏ đã nộp thuế rồi hay chưa nộp thuế muốn bán hay muốn cho khai để chia lời, thì xin đến hỏi.
M. NGUYỄN-HUY-HỢI
Service de crédit des Grands Magasins Réunis (Hiệu Gô-đa)
hay tại nhà riêng ông ở số 53 phố hàng Thiếc Hanoi, để thương lượng. 3507

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới thì gửi cho bản-quán cái giấy quấn báo, chữa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quấn khác.

Hễ ai không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

... được thưởng bội-tinh ấy cứ đến nhà Thư-viện chánh Hanoi mà xem *Quan báo Đại-pháp* ngày 12 Octobre 1922 thì biết các thể-lệ.

Ở Đông-pháp thì những hàng quân sau này được đeo bội tinh ấy:

Các binh lính đi quân thứ ở Sơn-la (colonne Sourisseau) từ Décembre 1914 đến 25 Avril 1915.

Các binh lính đi quân thứ tại Thượng-lao (colonne Friquegnon) từ ngày 2 Septembre 1915 đến 29 Mars 1916.

Các binh lính đi quân thứ dẹp bọn Thái-nguyên (colonne Berger, Devilier, Gironce, Maillard) từ 31 Août 1917 đến 20 Janvier 1918.

Bản-báo lại vừa tiếp được tờ lai cảo của tòa Đốc-lý như sau này:

« Ngày hôm qua, tờ lai cảo của tòa Đốc-lý có nói lầm rằng các đơn xin phép đeo bội-tinh phải *gửi đến quan Thống-soái*.

Những nhà được thưởng bội-tinh ấy, bất luận là người Pháp người Nam tại ngũ hay dự-bị, bất cứ thuộc về thứ bực nào phải để đơn lên quan chức nào thì trong quan-báo (Journal officiel de la République française) ngày 12 Octobre 1922 đã nói rõ cả.

Các ngài có phiếu QUỐC-TRÁI và danh bất cứ năm nào, nay muốn bán lại được GIÁ RẤT CAO, xin đến hỏi LÊ-ĐÌNH-CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier Hanoi. 2043

Nay chúng tôi không buôn bán nữa, còn lại một cái nhà ở phố hàng Ngang, số nhà 23, (Rue des Cantonnais N° 23) cùng các đồ dùng nữa đem ra bán; vậy các quý-khách có ai muốn mua, xin mời đến phố hàng Ngang số nhà 23 châm chước.
3508 Sinh-hòa-Thái

Bằng Sư-phạm tây. — Đến ngày 26 Février 1923 tại Hanoi, Saigon, Huế, Pnom-penh, Vientiane sẽ có kỳ thi bằng Sư-phạm tây (C. A. P.)

Đơn xin ứng thí phải gửi đến các phủ Thống-đốc, Thống sứ hạn cho đến 12 Février là cùng.

Thi hội-họa vào sở Họa-đồ. — Đến ngày 5, 6 và 7 Février 1923 hồi 8 giờ sáng tại sở Họa-đồ ở Đồn-thủy sẽ mở kỳ thi tuyển lấy học trò hội họa (kỳ vẽ) và ngạch Họa-đồ Đông-Pháp (élève dessinateur au Service Géographique).

Các đơn xin ứng thí phải gửi đến sở Họa-đồ (M. le Chef du Service Géographique) hạn cho đến ngày 1er Février 1923 là cùng, và phải đính các giấy sau này:

1o Một tờ giấy khai sinh, hoặc không có thì gửi một tờ giấy nhận thực rằng người ứng thí chưa đến 25 tuổi.

2o Cái bằng Sơ-học.

3o Một tờ giấy lai lịch ở Tòa án hoặc không có thì một tờ giấy nhận thực về kiểm hạnh cũng được.

Còn giấy xem bệnh nói ở trong nghị-định ngày 15 Avril 1919 thì sau sẽ có quan thầy thuốc của sở Họa-đồ cấp cho

3o Coi địa đồ mà vẽ lại (nét cong và chữ).

4o Nói chuyện (bằng tiếng Pháp).

Các học trò hội họa (élève dessinateur) niên bổng được 81 p. 00.

Những tập sự trong 6 tháng hay một năm rồi thì có thể được bổ hội họa tập sự (dessinateur stagiaire), niên bổng là 270.

Các hội họa tập sự sau cái thời hạn tòng sự ít nhất là hai năm thì được thăng lên hội họa hạng sáu, niên bổng là 546 đồng kể cả tiền phụ cấp. Từ bấy giờ trở đi được vào hạng chánh ngạch và được kể vào cái thời-kỳ ăn lương hưu trí.

Cần người làm việc
Sở Chớp-bóng ở phủ Toàn-quyền, số 150, đường Quan-thánh, Hanoi, cần một người làm máy điện thực giỏi và phải biết cả vặn máy chiếu-bóng nữa.
Tiền lương sẽ định theo công-việc làm 3389

Hỉ tín. — Bản quán được tin mừng rằng đến ngày mồng hai tháng chạp ta này, ông Hoàng-văn-Quế và ông Hoàng-văn-Bào chủ hiệu An-yêng sẽ làm lễ thành-hôn cho lệnh-đệ là M. Hoàng-văn-An.

Bản quán có lời mừng cô dâu và chú rể.

Bản quán lại được tin mừng rằng đến 15 Janvier này, ông Phạm-hữu-Lâm, phán-sự tại phủ Toàn-quyền sẽ làm lễ thành-hôn cho lệnh-lang.

Bản quán có lời mừng cô dâu chú rể mới

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay, hồi 9 giờ, Tòa án Trừng-trị đã mở kỳ tòa bất thường xử về việc mấy tờ báo *Argus* in những tranh phạm đến danh-dự các quan chức trong cõi Đông-pháp kết án phạt M. Clémenti là chủ-nhiệm báo ấy 100 quan.

Bức tranh lòng son. — Ông Nông-sơn Nguyễn-can-Mộng mới xuất bản quyển « Bức tranh lòng son », làm theo thể chuyện Kiều, thượng lục hạ bát, thuật truyện My-châu Trọng-thủy là một truyện cổ rất có thú-vị ở nước ta đời xưa. Truyện chia năm hồi: Hồi thứ I My-châu tuyển-phối, Trọng-thủy cầu hôn. Hồi thứ II Trọng-thủy cư nhuế, My-châu chung tình. Hồi thứ III Trọng-thủy bắc qui, My-châu xuân vọng. Hồi thứ IV Triệu-quân Nam-lai, Thục-vương vong quốc. Hồi thứ V My-châu tử nghĩa, Trọng-thủy tử tình. Khéo lấy cái âm-điệu êm ái dịu dàng mà tả được hết cuộc nhân duyên liên lạc tâm sự của hai người trong lịch-sử; chẳng những là một quyển chuyện để ngâm nga giải trí có thú-vị, mà thật cũng có ích về sự nghiên-cứu sử-liệu nước nhà vậy.

Sách này bán ở Tản-đà thư-điếm Giá 0 p. 08.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

N° 133 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả: PHẠM-SĨ-CẦM

Phúc-kê nói:

— Ben lịch-sơn. Vậy thì ông về Ba-lê đi, mà tháo cho họ ra. Ngày mai, chúng ta sẽ lại hội ngộ.

Ông thầy dòng nói:

— Để tôi xin giúp ông một tay.

Phúc-kê nói:

— Im! Có người đến kia. A! Đốt pháo cũng có cái ma lực hay thật!

Khi ấy tàn pháo như mưa rơi xuống, lập lòe trên các cành cây. Ben lịch-sơn và Quốc vinh cùng nhau ra cửa, còn Phúc-kê cùng năm người nọ thì lững thững ra vườn. Mỗi lần pháo nổ, quan khách lại tản mạn khắp vườn, kẻ đứng chỗ nọ, người ngồi chỗ kia, vui chơi một cách tự do, quên bẵng cả binh hài kiểu cách. Mấy ông thi-sĩ, khoác tay nhau lang thang trong các khóm cây, nhiều ông lại nằm dài trên đám rêu xanh, chẳng quản hại quần hại áo cỏ khô lá rụng giắt cả vào áo vào quần.

Đang lúc mệt mài trong cuộc truy hoan, thì thấy Quốc-vinh ở đầu vườn kia lại, đến gần Phúc-kê, Phúc-kê trông thấy tức thì vội lảng ra ngay. Phúc-kê vẫn giữ cái bộ mặt tươi cười ra dáng vô lo vô lự, nhưng vừa ra đến chỗ khuất thì liền bỏ cái mặt nạ ấy đi mà vội hỏi rằng:

— Sao đấy! Ben-lịch-sơn đâu?

— Hắn ở Ba-lê về.

— Hắn có đem tù về đó không?

— Đến viên tư ngục cũng không vào được.

— Sao! Hắn không nói rằng ta sai đến à?

— Hắn có nói. Nhưng viên tư ngục cho ra trả lời rằng:

Nếu có phải ông Phúc-kê sai đến, thì tất có thơ của ông Phúc-kê.

Phúc-kê nói:

— Ồ! Tưởng gì. Nếu chỉ cần ta cho mấy chữ thì...

Bấy giờ Ben-lịch-sơn ở góc vườn ló ra, nói:

— Không thể được, bẩm cụ lớn. Cụ lớn phải thân hành đi nói lấy mới xong.

— Phải, ông nói cũng phải, giờ tôi vào trong nhà, tảng như để làm việc. Ông cứ để xe ngựa đó cho tôi, ông Ben-lịch-sơn ạ. Còn anh Quốc-vinh, anh lưu khách hộ tôi nhé.

Phúc-kê lại nói:

— Ben-lịch sơn, ông đi với tôi. Quốc-vinh, tôi gửi anh mấy người khách đấy nhé.

Phúc-kê nói thế rồi ra đi.

Mấy ông khách mải vui có biết đâu rằng chủ nhân đã biến mất, đàn sáo cứ kéo tràn suốt đêm.

Chậm mất mười lăm phút

Ngày hôm ấy, Phúc-kê đi ra khỏi nhà lần này là lần thứ hai, trong mình cũng không lấy chi làm bối rối nặng nề cho lắm. Lúc đó Ben-lịch-sơn đang ngồi cân nhắn ở xó xe thì thấy Phúc-kê quay lại bảo rằng:

— Ben-lịch-sơn quí-hữu ơi. Tiếc thay ông không phải là đàn-bà.

Ben-lịch-sơn đáp:

— Thiết tưởng thế lại là may lắm kia đấy, thưa cụ lớn, bởi vì người ngợm tôi nó xấu xí quá chừng. Trần đời không ai mà bất hạnh như tôi, ngày trước cũng giỏi trai, song chẳng may lên tốt mới thành ra cũ kỹ con người; mất cả cái ngón quyến anh rủ yến. Vả lại, tôi là một người thư ký thứ nhất của cụ lớn, hay là cũng gần gần được thế, tôi phải giữ gìn quyền lợi. Nếu đương lúc này, mà tôi lại là một người đàn bà xinh đẹp thì tôi đã giúp cụ lớn được một việc tối quan-trọng.

— Việc gì?

— Tôi sẽ đến tôi chăm thằng thủ-ngục. vì nó chính là một thằng hiếu-sắc, rồi tôi đem hai người tù ra.

Phúc-kê rằng:

— Dẫu tôi không phải là một chị đàn bà đẹp, tôi cũng có hy vọng làm nổi việc ấy.

— Vâng, thưa cụ lớn, nhưng thế thì phiền cho cụ lớn quá.

Thốt nhiên Phúc-kê lại reo lên rằng:

— Ồ! ồ! Tôi có quen một người đàn-bà có thể cáng đang được việc này, có thể đến được với viên tư-ngục.

— Bẩm cụ-lớn. Người như thế thì tôi đây tôi biết có đến năm mươi người, nhưng mà rồi họ đánh trống đánh mõ, thì việc vỡ hết.

— Có phải ta nói những cái hạng đàn bà như thế đâu, Ben lịch-sơn. Ta nói đây là nói một người đàn bà cao quí, đã có cái trí khôn ngoan linh-lợi lại có cái máu-lạnh cũng chẳng kém gì đàn ông mình. Ta nói là nói một người đàn bà kín đáo, không ai có thể ngờ rằng ai sai đi.

Ben-lịch-sơn nói:

— Một cái hoạnh tài! Đó là một cái quà rất to của cụ-lớn đãi cho viên Tư-ngục. Chà! Chà! Thưa cụ lớn. Rồi hắn thì mất đầu. Nhưng mà trước khi chết, hắn cũng đã được ối của.

Phúc-kê nói:

— Mà ta quyết rằng hắn không mất đầu đâu, vì ta sẽ đãi cho hắn mấy con ngựa để cho hắn thoát thân, và năm mươi vạn lạng để hắn sang bên Anh quốc mà an cư lạc nghiệp. Thôi ta tìm người đàn bà đó, Ben-lịch-sơn.

Phúc-kê chìa tay ra tính giật cái giây lụa đỏ vắt ở trong xe. Ben-lịch-sơn ngăn lại mà rằng:

— Bẩm Cụ-lớn. Cái thì giờ cụ-lớn đi tìm người đàn bà này thì cũng bằng ông Kha Luân-Bố đi tìm Tân-thế-giới. Vả lại ta chỉ còn có hai giờ nữa thôi, làm thế nào cho được việc. Chứ để viên Tư-ngục nó mà đi ngủ rồi, thì làm thế nào mà vào lọt được nhà hắn? Nhỡ sáng ra một cái, thì giấu sao được những sự chạy chọt này? Bẩm Cụ lớn. Đi, đi, xin cụ-lớn đi lấy thôi, đừng tìm bà tiên bà thánh hay bà nào đêm nay nữa.

— Nhưng mà, Ben-lịch-sơn ơi. Ta đã đến trước cửa nhà ấy rồi đây.

— Trước cửa bà thánh?

— Phải.

— Đây là dinh Biên-lệ phu nhân, Thủ-khoản....

— Suỵt!

Ben-lịch-sơn kêu lên rằng:

— À! Trời ơi là trời!

Nhưng mà bấy giờ Phúc-kê đã ra lệnh cho tên xa-phu dừng xe lại. Cái xe đã đứng lại rồi.

— Vào đây với tôi chứ?

— Không ạ. Bẩm cụ-lớn. Không.

Phúc-kê nói một cách lịch-sự thân thiết mà rằng:

— Song tôi không muốn để ông phải đợi.

— Bẩm cụ lớn tôi sở-dĩ không theo cụ lớn vào là còn một lẽ này nữa. Cụ lớn biết rằng để cho tôi chờ đợi, thì tất cụ lớn cũng không nỡ ở lâu lắm..., Mà kia! Cụ lớn có thấy đó không, trong sân có cái xe kia, trong nhà phu-nhân tất có khách!

(*Còn nữa*)

Cải chính

Tiểu thuyết Mười-năm về sau, số 130, ra ngày thứ hai 8 Janvier, thợ xếp chữ xếp nhầm mấy chỗ, vậy cải chính lại cho đúng:

« Cột thứ năm, dòng thứ mười lăm: Quốc-vinh trỉ vào khuỷu tay Phúc-kê, xếp nhầm là chỉ vào.

Dòng thứ mười chín: Cũng là bâm rượu của người, mất chữ người.

Ai có giấy quốc-trái bất cứ năm nào, hay giấy trái phiếu riêng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long, ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, châm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.
Quí-khách ai có thứ hàng gì ở không có chỗ bán, xin mời đến

Quảng-thiện-hội. — Trong hội bây giờ đương lúc nhiều việc, ông hội-viên nào nhiệt-thành với hội, tỏ ý-kiến hay, mà có viết thư cho ông Hội-trưởng thì nên ký tên cho rõ và đề cả ngụ-sở, để phòng khi có phải trả lời, hay là mời đến bàn-bạc cho được tiện việc.

Quảng-thiện-hội lại cáo

LẠNG-SƠN

Diễn thuyết. — Ông chủ hội Việt-Nam thanh-niên có gởi đăng bài sau này:

Hôm thứ ba mới rồi, chúng tôi đã được tiếp quan ba Monet lên diễn-thuyết ở tỉnh Lạng-sơn về hội Việt Nam thanh-niên. Diễn-đàn đặt tại

Gừng cũng là một vị trọng yếu và có công hiệu trong thuốc bắc lắm, chỉ vì xứ ta nhiều, giá rất rẻ, nếu ít ra thời cái giá trị gừng có thua chi quế.

Một câu đối hay hay. — Một hôm ở giữa một tiệc đám cưới đương lúc rượu trà trò chuyện, bỗng có tiếng

Chuyện Bực Mình
Chắc các ngài muốn tiện thì mới mua cây bút máy để trong mình, như khi có việc vội muốn biên vài chữ lại bị tắc không ra mực thực Bực mình, cũng có thứ khi biên phải vẩy chỗ này vẩy chỗ nọ vô ý vẩy ngòi thì hỏng cũng Bực mình. Nhiều thứ hễ đụng thì đầy mực ra [illegible] rỏ xuống giấy phí công mất việc ai chẳng Bực mình, [illegible] chúng tôi đích mục thấy [illegible] bút cầm trong tối mà mực đầy

XIN XEM CHO KỸ
Phần nhiều các quí-khách xem bức thư có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thứ khác, sau nhỡ mà làm ra không được, lại viết thư trách bản-hiệu.

ở số 50, phố Mã-mây, Hanoi, châm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì ế không có chỗ bán, xin mời đến châm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cổ-võ mua bán giùm cho hàng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
cẩn-bạch.
2058

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thụ đệ ngũ đẳng Bắc đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port Said Ai cập Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH: Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG: Giá 1$50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
GIÂY NÓI số 236

Sữa hộp tốt nhất hạng

Bản hiệu mới tìm được một nhà người Đại-Pháp buôn bán chắc chắn, có một thứ sữa đóng hộp, còn giữ được nguyên chất sữa tươi.

Thứ sữa này, ít đường, mà như thế thời tốt lắm, vì dùng sữa hộp, mà nhiều chất đường, thì người mua phải thiệt-thòi lắm lắm.

Và sữa lắm đường, mùi trắng bệch, ngoại giả chẳng thêm ích gì.

Mua sữa nên chọn thứ còn váng mỡ, tức là chất crême còn nguyên chất chưa mất, và phải xem giấy dán ngoài hộp có biên rõ, sữa còn nguyên chất hay không (lait non-écrémé). Mọi người đều công-nhận, váng crème làm cho sữa có mùi vàng, chất sữa mùi vàng-vàng, ấy là thứ tốt nhất, nên dùng hơn cả các thứ khác.

«Muôn thứ thì rất là dẻ, chỉ dùng một lượt khác biệt, vị nó thơm tho, không pha chất gì khác vào. Nguyên sữa đặc lắm, sau khi ăn, vẫn còn hương vị, ai đã dùng nó lại muốn dùng mãi. Muốn mua khỏi nhầm, hãy nhận hộp sữa nào có dấu «*đầu con bò*» in dưới chữ LA FAVORITE.

Bản-hiệu có gửi bán thứ sữa ấy ở hiệu Hock-guime-Seng, 55 phố hàng Bát-cũ, Rue Vieille des Tasses, tại Hanoi, để các ngài lại mua được tiện. Bản-hiệu lại bán nới giá, để chiêu khách.

Kính-cáo
Pharmacie MONTÈS
54, Rue Paul-Bert,
HANOI

Hội-trưởng thì nên ký tên cho rõ và đề cả ngụ-sở, để phòng khi có phải trả lời, hay là mời đến bàn-bạc cho được tiện việc.

Quảng-thiện-hội lại cáo

Con nhà ai? — Bản-quán có tiếp được mấy câu sau này:

Hồi 2 giờ chiều hôm 9 Janvier 1923 ở trước cửa nhà tôi, thấy tiếng trẻ con khóc và thấy tiếng ồn ào, tôi ra xem thì là một đứa trẻ con lạc, độ chừng lên ba, mặt mũi trắng trẻo, đầu tóc ngắn hai bên có hai trái đào và cái con cút ở giữa, nó mặc hai cái áo nâu, và cái quần nâu đã và một miếng không có đeo vòng khuyên gì, hỏi nó thì nó chỉ khóc, tôi có hỏi mấy người đứng chung quanh, thì có mấy người bán hàng rong nói rằng: có một người đàn bà già ẵm nó đến đấy rồi đặt nó xuống mà bảo rồi mẹ mày lên, thế rồi người đàn bà già ấy đi.

Tôi đem nó vào trong nhà rồi lên trình Cẩm, thì sở Cẩm bảo tôi giữ nó ở nhà, nếu có ai kêu ở Cẩm thì sẽ bảo xuống nhà tôi

Nó ở nhà thỉnh thoảng nó khóc và đòi vòng, tôi chắc là đứa trẻ này đã bị quân bợm nó giỗ, và từ ngày hôm kia đến hôm nay cũng chưa thấy ai đến nhận.

Vậy ai là người mất con thì lại nhà tôi mà nhận.

Tạ-văn-Thất
168, Route de Huế.

CAO PHÓ

Chúng tôi lấy làm buồn rầu mà cáo phó để các ngài thân bằng cố hữu biết cho rằng

Ông TƯỞNG-HUY-PHÁC
Ký lục tòa Sứ Bắc-kỳ

hưởng thọ 53 tuổi, là phu-quân, thân-phụ, nhạc-phụ chúng tôi, tạ thế ngày 10 Janvier 1923 tại làng Tả Thanh Oai, Hà-đông.

Chúng tôi định đến ngày 12 này sẽ cất đám, an táng tại bản-quán.

Vị vong-nhân	Ngô-thị-Nhón
Nam tử:	Tưởng-bích-Mai
—	Tưởng thủ-Khôi
Hôn-tử	Tr.-thị Thận-Thục
Nữ tử	Tưởng-thị Nhu
—	thị-Lạc
	thị Rong
Tế-tử:	Phạm Ấn
	Đồng kính cáo

Thốt nhiên mà chết. — Viên đội Felické ngày thứ hai trước đang mắc việc canh gác thì tự nhiên ngã xuống, khiêng ngay vào nhà thương mà cũng không chữa được.

Ngạch quan-lại. — M. Hoàng-thiện Loan, tri châu hạng ba tại châu Ôn (Lạng sơn) được phép 29 ngày nghỉ tại châu Diêm-he, làng Phú nhuận.

M. Ngô-cao-Lương, thừa phái hạng nhất tại Lạng-sơn được lên quyền châu ấy.

M. Vũ-ngọc-Lâm, tri-châu hạng nhất tại châu Cao-lộc (Lạng-sơn) được nghỉ 29 ngày để nghỉ tại Hanoi và Thái-bình.

M. Bùi-Liên, thông phán hạng nhất tại Lạng-sơn được lên quyền châu ấy.

M. Nghiêm-hoàng-Luyến tri-huyện hạng ba nay được nghỉ dưỡng bệnh thêm một tháng nữa lĩnh cả lương.

Ngạch tòa sứ. — M. Phùng-huy Linh, thư ký tại Lạng-sơn và M. Ng-văn-Chính thư ký tại phủ Thống-sứ Hanoi được phép đổi lẫn cho nhau.

Giấy tưởng lục. — M. Ng-đạo-Tấn, án sát hạng nhì tại Thái-bình được thưởng một đạo tưởng lục vì làm chức dự thẩm tại tòa án đệ nhị cấp tỉnh ấy đắc lực lắm.

Ngục thất Hanoi. — M. Ng-đình-Sự, Surveillant hạng nhì tại ngục thất Thái-nguyên nay đổi về Hanoi.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Lậu thuế thương-chính. — Chuyến tàu ở Hương-cảng đến vừa rồi sở Thương-chính có bắt được một người Khách mang 50 cái đồng-hồ vàng giấu vào trong áo lông, là những đồ ở ngoài đem vào mà lậu thuế thương-chính.

Vì đốt mã mà cháy nhà. — Chiều thứ hai trước hồi 5 giờ có một người đàn bà ở ngõ Allaud không rõ vì đốt mã thế nào mà để lửa cháy lên cả nhà, may có người chung quanh đến chữa được ngay, cho nên không thiệt hại mấy.

này:

Hôm thứ ba mới rồi, chúng tôi đã được tiếp quan ba Monet lên diễn-thuyết ở tỉnh Lạng-sơn về hội Việt Nam thanh-niên. Diễn-đàn đặt tại chùa Khách, khói hương ngào ngạt, có vẻ tôn kính oai nghi. Có quan chánh Sứ Lautier làm chủ tọa, người nghe rất đông, nào là các quan văn, võ, các ông làm việc các tòa, các nhà giáo-sư cùng những học-sinh đã lớn tuổi.

Diễn-giả nói bằng tiếng Pháp rất là hùng-hồn bao quát, rồi lại có thông-ngôn diễn ra tiếng Annam rất là rõ ràng khiến cho người nghe ai cũng vui lòng chú ý về cái mục-đích cao thượng của hội ấy; chúng tôi mong rằng sẽ có kết quả hoàn toàn

NAM-ĐỊNH

CAO PHÓ

Chúng tôi lấy làm buồn rầu đau đớn và kính cáo các cụ lớn, các quan, các đồng liêu thân bằng cố hữu biết cho rằng không may thân phụ chúng tôi năm nay 75 tuổi, thọ chung ngày 24 tháng một Annam, tại làng Đồng-vàn tổng La xá, huyện Vụ-bản, tỉnh Nam-định.

Đến ngày 29 tháng này tương sự.

Trong lúc tang-gia bối rối, xin lấy lời đăng báo này thay tờ cáo phó và xin miễn đồ phúng

Cô-ai tử:	Trần-đình-Bính tri-huyện Trực ninh.
—	Trần-gia-Mưu thượng hạng phán-sự phủ Thống-sứ
	đồng gia quyến kính cáo.

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Nhà in bản quán lại cần thêm một người làm máy mi-ne (minerve) thật giỏi nữa. Ai làm được cứ đến mà xin, lương sẽ định theo công việc.

VIỆC KINH-ĐÔ

Cũng cũng là một vị «Hoài trung yêu-dược» — Một bà già sáu bảy mươi tuổi, giữa đường bị cảm mưa lạnh thấu xương mới lần vào được một cái quán kia thời miệng đã khớp tay chân run lên, trong quán sợ bà dẹo họa cho mình nói muốn xui đuổi bà đi nơi khác, nhưng bà ra ý cho họ biết rằng không can chi rồi bà lần trong khăn trầu ra một củ gừng, bỏ vào miệng nhai nhỏ nuốt đi, rồi xin một miếng nước nóng uống vào, một chập thời bớt run, cử động vững vàng, nói năng như thường, bà ấy nói rằng «tôi những khi bị mưa gió ướt lạnh lại khi tuổi tác già này chỉ nhờ có gừng mà sống, cho nên đi mô cũng có đem theo vài củ gừng», nói rồi thời lại sửa áo nón ra đi. Người ta thấy tội nghiệp muốn cầm ở lại cho hết cơn mưa, nhưng bà cứ xông pha ra đi mạnh bạo.

quê.

Một câu đối hay hay. — Một hôm ở giữa một tiệc đám cưới đương lúc rượu trà trò chuyện, bỗng có tiếng người cãi nhau. Nghe cho kỹ thời chẳng phải là tiếng cãi cọ, mà lại là tiếng của những người văn nhơn đang bình phẩm một câu đối: người nầy nói rằng sao trong câu đối mừng người mà lại có ý trách mình; lại có người nói đã khinh chồng mình hèn sao lại tỏ bày cho thiên-hạ biết, lại có người nói: ấy vì chồng không biết dạy vợ nên mới thế — Một hồi thấy người chủ ra cất đi một câu đối; rồi có người lại bảo cứ việc treo, vì câu đối chẳng nói gì xâm phạm đến mình mà phải cất. Thế thời câu đối gì mà lạ thế? — Sau hỏi ra mới biết là câu đối thế nầy:

Đã thật gái khôn, mừng chị thăng lên bà kiểm X.

E vì phận mọn, rủi em đáng xuống mự (1) thừa V.

Xem như một câu đối ấy của một người chị em bạn gái đến mừng đám cưới của một người bạn bè trong hàng soa-xuyến với nhau mà phát ngôn như thế, thời có khiếm nhã ít nhiều đối với lời phẩm bình của thiên-hạ lại có bất kính ít nhiều đối với chồng con trong gia-đình. Ấy cũng vì một cái tánh tự phụ của bà nào đó mà khi viết câu đối nầy thời ông chồng chẳng biết đến nơi thời phải

Thế thời trong khi đi đối trướng cho ai phải nên cẩn thận lắm mới được vậy.

(1) Mự nghĩa là một người nhà quê kêu gọi nhau theo tiếng quê. Mự là mợ. Các xứ Trung kỳ hay gọi câu mợ bằng cu mự

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Cấm rồi lại tha — Mới rồi thấy bọn thợ đá kêu van về sự cấm lấy đá ở núi Ngũ-hành; mà nhứt là các thầu-khoán mấy năm nay xoay nghề làm mả đá cho người Nam-kỳ đương phát tài rất thạnh vượng, bây giờ được tin ấy đều sững sốt nhìn nhau, kẻ lo mất năm bảy nghìn, người sợ lỗ một đôi vạn bạc! Vì từ khi ở đất Nam kỳ có cái phong trào đặt làm mả đá đến giờ các nhà phú-hộ đua nhau kinh của, nhà này đặt cái mả 5 nghìn, thì nhà kia đặt 7 nghìn; mỗi người mỗi sinh giàu cư tầng giá lên mãi, cho đến bồ có nhà đặt một cái mả đá 2 vạn rưỡi đồng, làm cách rất là lộng lẫy, nào voi chầu, ngựa phục, quầu lâu gian hầu, nội thành ngoại, quách, v.v, nhưt thiết dùng theo cách kiểu lăng mộ của các bực vương hầu khanh tướng cả. Còn số người thầu khoán thì càng ngày càng đông;

(Xem trang thứ tư)

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quấn ấy, để cho người tìm dễ tìm kiếm. Lắc các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc thảo quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời

BẢO-HÀNH BA NĂM!!!

Đồng hồ báo thức, Máy chạy rất tốt,

Giá bán ba đồng (cả tiền cước)

BÁN TẠI HIỆU

LY-SENG-BAO

82, Phố Hàng bồ, Hanoi.

2028

SÁCH LUẬT MỚI

Quan phó Bình-lương, *A. Dejean de la Batie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-Pháp, mới soạn một bộ luật mới sau này:

1 QUỐC TẾ CÔNG PHÁP (Droit international public) giá.	8$00
2 QUỐC TẾ TƯ PHÁP (Droit international privé) giá	8$00
3 HÀNG HẢI PHÁP LỆ (Droit maritime) giá	8$00
4 THƯƠNG LUẬT HỌC (Droit commercial) giá	4$00

● Mấy bộ sách luật này, bản-quán đã giới thiệu ở số báo ngày 25 Septembre trước.

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Chắc các ngài muốn tiện thì mới mua cây bút máy để trong mình, như khi có việc vội muốn biên vài chữ lại bị tắc không ra mực thực Bực mình, cũng có thứ khi biên phải vặn chỗ này vặn chỗ nọ vô ý gẫy ngòi thì hỏng cũng Bực mình. Nhiều thứ hễ dùng thì dây mực ra tay nào rỏ xuống giấy phí công mất việc ai chẳng Bực mình, vừa rồi mua mực chúng tôi dịch mực thấy lắm ngòi bút cắm trong tôi mà mực dây làm do dù đưa thợ giặt tây cũng chẳng sạch, chắc họ cũng Bực mình, và lại bút máy là của đáng tiền mua rồi không tiện để lại cho bạn lại lấy cho ông bạn cũng Bực mình, có việc muốn dùng vội vàng đi mua bất phân xấu tốt về dùng vài bữa, ngòi yếu vướng giấy, biên không sướng bằng cái của người, cũng là một sự Bực mình

Vậy chúng tôi mong rằng các ngài trước khi mua bút xin quá bộ đến xem thử bút của Bản-hiệu, chúng tôi xin sẵn lòng hầu tiếp, vì trong những sự tiện dụng không thể nói hết được. Có ấn Catalogues để tiện cho các ngài ở xa in NHẤT MINH BẠCH.

Chúng tôi chắc rằng đã dùng thứ bút của Bản-hiệu thì tránh khỏi được sự Bực mình trước khi chúng tôi chưa đại lý thứ bút máy đã bị nhiều lần Bực mình, nên nay xin giới thiệu các ngài dùng cho khỏi Bực mình. Tên nó gọi Chính là thứ bút máy COURLIRIS.

Giá bán. — N° 4: 7$50 — N° 2: 6$00

Bán tại TONG-YUNE-TAI.
49, phố hàng Ngang, Hanoi
2024

CYCLISTES!

Voulez-vous une machine Robuste
Légère
Elégante
Garantie?

La bicyclette J. B. LOUVET, entièrement soudée à l'autogène, Roulements rectifiés, vous offre tous ces avantages.

EN VENTE CHEZ:
ANSELLI & Cie
Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG

NGUYỄN HỮU THẮNG & ĐỖ ĐÌNH BẠT
45, Bd Boudard de Lagrée,
HANOI

裕和祥

YU-WO-TSEONG

Grands magasins de soieries
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Có nhiều các qui khách các tỉnh viết thư về hỏi lấy échantillons và hỏi mua hàng tấp. Vậy bản hiệu xin trình để các ngài biết rằng hàng bản hiệu chuyên chỉ các thứ hàng tàu như là Gấm, vóc, nhiễu, đoạn, thượng hải và các thứ kỳ cầu, v.v. có bán các thứ hàng Bắc kỳ như là the, luyện, lĩnh, lượt hàng quế, v.v. và các thứ hàng Saigon như là Luyện, lãnh, trừu, cẩm châu, lương, v.v. Những hàng này bản hiệu bán buôn cả, ông bà nào buôn về để bán lại, hoặc mua nhiều về dùng thì bản hiệu mới bán, chứ không bán lẻ từng áo từng vuông, từng thước và không có échantillons nào cả. Qui khách ai có lòng hạ cố thì gửi thư hỏi giá hàng bản hiệu sẽ có catalogue khai giá các thứ hàng để gửi hầu các ngài cứ xem đó mà gửi thư mua.

Có nhiều hiệu khác mua nhiều của bản-hiệu đem về lại gói giấy hiệu khác vào, làm cho giảm giá trị nhiều của bản hiệu đi. Vậy ngài nào mua nhiều nên chú ý xem ở đầu gì có dấu son của bản hiệu đóng, ấy là nhiều chánh hiệu, còn như cái giấy gói bề ngoài thì không kể tới.

Nay mới có nhiều các thứ hàng tàu mới sang, đẹp lắm, tốt lắm mà giá tính rất phải chăng: như là các thứ nhiễu liền nguyên lại kỳ các màu, các thứ nhiễu to qui ngũ hữu các màu và các thứ kỳ cầu gia trọng «Dụ Hòa Tường» các thứ kỳ đầu «Dụ-Hưng» tức là bản hiệu đủ các màu. Xin các qui hiệu các tỉnh và các qui khách quang cố.

Kính cáo
YU WO TSEONG
2010

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đồi chỗ ấy. Bởi vì bản-quán không nhận ai trả bằng con-niêm cả.

Phần nhiều các qui-khách xem bố thông có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

«Nhà Bán-thuốc Ed Montès có cồng-bồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi»

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54 Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SÁN-NHIÊN 發

Tối thứ năm:
TÀI TÌNH ÍT CÓ

Tối thứ sáu
THỔ-ĐỊA NUÔI CON

Những tích này diễn rất vui trò Những vai đào, vai kép cất rất đích đáng để hiến các qui-khách một cuộc tiêu khiển.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 10
đến thứ ba 16 Janvier 1928

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI SỰ «ÉCLAIR»
Các việc lớn trong thế giới

Một phim rất mỹ thuật rất vui
SỰ THẬT THÀ
Một án bi hài kịch chia làm 6 đoạn
Emmy Lynn đóng trò
Đoạn thứ I và II

Nghỉ

SỰ THẬT THÀ
Chớp nốt đoạn thứ 3, 4, 5 và 6

TUẦN LỄ SAU
CHARLOT MÊ NGỦ
Bài kịch buồn cười vỡ bụng!!!

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

LỆ MUA BÁO

Tin nhắc lại để các ngài duyệt báo biết rằng tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt qui ông nào mua thì gửi tiền cho kể không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN-QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO THỦ
của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. 3$00

ẤY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Ban-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-A cũng một cách bình-đẳng, mà lại dễ tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

● Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán

những mả đá chở vào trong Nam, có chuyến đi hàng một vài chục chiếc ghe vọi đại hạng, mỗi chiếc chở đến 3 4 trăm tấn, những ghe chở đồ đá kết thành từng đoàn như từng đội hải-quân vậy. — Tiền công thợ đá, ngày trước mỗi ngày cơm ăn hai bữa và một quan tiền kẽm là nhiều nhứt rồi, mà bây giờ mỗi tháng...

trông rất là thảm hại, và các hòn khác cũng thấy sứt sẹo tứ tung, không giữ được nguyên hình nữa, cả 5 hòn núi mà chỉ còn hòn «Thủy-sơn» vì có chùa có động nên ít có dấu phá thôi. Nếu bây giờ nhà nước không ra lệ nghiêm cấm thì e không bao lâu nữa cả 5 hòn cũng có ngày biến mất

興同梁

Các qui khách khi qua chơi Hanoi xem hội chợ hay sắm đồ tết, thì xin các ngài quá bộ lại chơi qua bản-hiệu, «LƯƠNG-THÔNG-HING», 41 Phố hàng Đào sẽ có đủ các thứ đồ...

Nước hoa thượng hạng: Eau de Cologne Montès

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm...

Do Thư Viện Hà Văn Tấn sưu tầm và chuyển đến bạn đọc Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (vuaquenvenduong.wordpress.com Cornell)

mỗi tháng đến 6 chục bạc. Đó, coi cuộc làm mà đã thạnh vượng như thế, mà bỗng chốc bị cấm không cho làm thì tài nào không huyền não, nhưng mới thấy cấm chỉ được đâu mười hôm rồi lại nghe nói, thôi cấm rồi, lấy mới lấy dì cho chớ !

Núi Ngũ-hành, tục danh là Non-nước, có năm hòn núi đá, nguyên trước là cù-lao, rồi nhân tang thương biến đổi chẳng rõ tự đời hiếp nào, ngày nay thành ra một nơi thắng cảnh ở giữa đồng nội, lại gần một bên bờ biển, cảnh trí có về thiên nhiên thanh tú lạ thường. trông nước ta, tuy ở phía bắc có nhiều đồng phố mà ở không mấy nơi có đủ cảnh âm dương đều đẹp bằng núi Ngũ-hành. Núi Ngũ-hành không những là đẹp về danh thắng, mà lại có thể dùng làm một nơi thám vọng rất tốt cho các tàu thuyền đi biển. Tuy là 5 hòn núi, nhưng mà không ngăn trở sự thông thương trong xứ, cũng không xâm chiếm ruộng đất của dân, cho nên quyết nhiên là phải bảo tồn, chớ nếu để cho dân vì sự hám lợi mà hủy hoại một nơi cổ-tích xinh đẹp ấy đi thì thực rất là tai hại.

Sự cấm lấy đá ở núi Ngũ-hành thì nguyên Tiền-triền đã có lệ ấy, rồi nghe nói sau nhân nhà nước có dùng đến một lần để làm cung điện, mà tự đó lệnh lí lạc nhiều, lần hồi dân-sự lại được làm như cũ.

Sự dùng đá « cẩm thạch » trước kia chẳng qua chỉ dùng làm bia, làm bình phong, làm mặt ghế và chén, đĩa, vẹ, lư ; những đồ ấy không mất đá là bao nhiêu, chớ trong khoảng vài mươi năm nay thì sự dùng đá tăng lên nhiều lắm ; những đá giải đường xe lửa tự Hội-an ra đến vũng tàu, những đá giải đường quan trong thành phố Đà-nẵng và đá lát hai bên lề đường, v. v., nhưng đó toàn là đá sẵn, lấy ngang ngửa ở ngoài, phá được tảng nào là dùng hết tảng ấy chớ không bị bằng những đá dùng làm mả cho người Nam-kỳ, vì thứ đá ấy phải lựa chọn, thường khi đào một hầm to tướng mà chỉ lấy được một vài viên, còn bao nhiêu thì bỏ cả, bởi thế che nên một hòn Dương-hóa-sơn, ngày nay chỉ còn có một cái chỏm con con, thì khác nào là ruộng nào ; thật là ghê gớm !

Cách vài năm nay, nghe nói quan trên đã hạ lệnh cấm rồi, nhưng sau vì các chủ thầu khoán lớn công việc còn đương dở dang, họ cố kêu cầu xin lại cứ làm cho xong hết, rồi cấm chủ thầu khoán ấy lại lợi dụng cái quyền phép của mình mà tự cho các chủ nhỏ làm lại với mình lễ ăn lễ hỏa hoa bằng mười phần, mọ làm cách ấy phát tài lắm, nên họ cố kéo nài tại hoãn công việc, thành ra chẳng biết bao giờ công sở của họ làm xong, trước đã mấy lần như vậy, cấm rồi lại tha, đến lần này chẳng biết là lần thứ mấy mà cũng chẳng biết bao giờ sẽ cho đến bao giờ.

T. S. lai cảo

XE Ô-TÔ

Xe máy êm lắm, chỉ trông thấy chạy mà không nghe tiếng máy chạy.

Xe ô-tô MORS *thứ mới chế, chạy 12 Mã-lực.*

Thử xe này là thứ chính của ông Phạm-huy-Lục đã tự Lục-tiên-Sinh, tất quảng-cáo. Bạn nào lương phiếu chưa bao giờ, không phải phiền lực bao giờ.

Có mối coi xe ô-tô hiệu MORS *mà không bao giờ phải nhờ ai đến những nơi riêng có chuyện ra vào.*

Quí khách nào muốn biện lấy thì nên mua xe ô-tô MORS

Muốn thử cứ đến hiệu ông ROGER GUIONEAUD *ở Hà-nội, phố hàng Giỏ (Boulevard Gia-long) số nhà 30 mà thử.*

Có Công Pháp chỉ có hiệu ấy được nhận bán thứ xe ấy thôi.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hải-phòng, ở phố hàng Trắng. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hàng mới - Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faill-, cachemire, kim-ngân-đoạt, dạ Mông-tự cùng nhiều thứ vải mới lại mua ngay kẻo hết hàng đợi. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đợi.

Các thứ laine may complets và pardessus, imperméable soie để may áo gì mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS

6, Rue des Cantonnais, Hanoi

EAU DE COLOGNE MONTES

Chai lớn : 1 litre. . . . . 3$55
Chai nhỡ : 1/2 litre. 1.80
Chai nhỏ : 1/8 litre. 0.55

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 94

Bản-hiệu chuyên môn về nghề đóng đồ gỗ đã lâu nay vẫn có tiếng đóng thực tốt và có nhiều thợ khéo, kiểu mẫu rất thanh - nhã dễ coi, kiểu mẫu lối Tây, lối Ta, lối Tàu, lối Nhật, lối Hòa-lan ; sập, giuờng khung chạnh sơn đỏ, hậu-đường và đồ chơi kênh, bong rất khéo. Xin mời các quý khách chiếu cố lại mua giùm cho, bản-hiệu xin tính giá rất rẻ. Bản-hiệu có nhiều đồ đóng sẵn rất kĩ rất đẹp bằng gỗ gụ, bằng gỗ lim.

LƯU-BÁ-VI dit VĨNH-XƯƠNG
PROPRIÉTAIRE
35, Rue Tellonneau, Hanoi
2081 Téléphone N° 218

PHAN-ĐỨC-THÀNH

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

GRANDS ARRIVAGES :

Soieries Chinoise, Française, Tonkinoise et diverses étoffes

GROS & DÉTAIL

MỚI ĐẾN : Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng nguội Bắc và các thứ vải, vân vân
Lại có may quần áo ta và quần áo-tây đủ các lối
Bản-hiệu lại có bán dùng điếp Vinh-Thịnh-Long chính hiệu nữa.

CAO RĂNG

Thuốc Cao này thơm the trong sạch khỏi giáo, gồm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng ; răng lung lay ngồm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Sang liệu mỗi phiên giá. . . 0$20
Đơn liệu mỗi phiên giá. . . 0 10

萬春牙固齒膏
工卽拔零止痛

Các hàng tạp hóa và các hàng bán chữ sắc tinh hiệu đi nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, nghỉ nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này : hiệu *Mạc-Đình-Tư* số 136, phố hàng Bông, *Bế* bán bảo lẻ số 83, phố hàng Bông, nhà in *Đông-Bình Ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Xinh*, số 69, phố hàng Bè hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 61, phố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Ba-trang, hiệu *Quảng-Lợi* số 33 và hiệu *Bảo-Hợp* số 27, phố Chợ nhiều Cũ, hiệu *Phạm-xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc hiệu *Vĩnh-Hợp-Thanh* số 119, hiệu *Hạnh-Hóa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hóa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 100, phố Cửa gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 23, phố chánh Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 26 phố hàng Benzy và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167, phố Khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 106 phố Đông-thị, Bắc-ninh, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Vạn An* phố Yên thị tỉnh Yên-bay, hiệu *Đức-Thường* phố Việt lợi tỉnh Việt trì hiệu *Hưng-Tường* nhận đứng bán buôn các thuốc nội bảo hiểm ở số nhà 62, phố Phúc-kiến Hanoi các nơi kể trên có bán hộ cả thứ thuốc thập cẩm người và các thứ cần dùng khác nữa, đều công hiệu cả. Bản hiệu hiện nay có bảy bán ở khắp ở Bắc-kỳ giao số 39, giấy K. Xin các qui-khách nhận lấm quang-cô, bản hiệu xin cảm hội về sang

2038 *Vạn-xuân đường, cẩn khải.*

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thể thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông đang quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản hiệu lại mới thêm thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm, các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghiệm tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Gérant, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối dan-tự, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Hùng - khởi - phượng nghe nói, không bằng lòng mà đáp rằng :

— Nương-nương không nên nghĩ như thế ! Tôi đây là một nhà quốc-thích ở bên thiên-triều, khi nào lại chịu làm tôi nước *Cao-ly*, dẫu nương-nương muốn nói thế nào thì tôi đây cũng không dám vâng mệnh.

Nam-kim nữ-chế truyền đem chén ngọc ra để rót rượu mời *Hùng-khởi-phượng*. *Nam-kim* nữ-chế nói :

— *Hùng* quốc-cữu ơi ! thiếp không dám có ý gì đâu, xin quốc-cữu bớt giận làm lành mà nâng chén rượu này. Hơn nay chỉ biết uống rượu cho thật say, còn việc ngày mai để đến ngày mai sẽ bàn.

Uống được 3 tuần rượu thì có các ca-nữ đến, người gảy đàn kẻ múa hát, thật là một cuộc vui hiếm có vậy. *Nam-kim* nữ-chế cầm chén rượu mời *Hùng-khởi-phượng* mà rằng :

— Khúc hát này là một khúc dương xuân của thiếp đây tự chế ra đó. Nay đang mùa đông mà diễn khúc hát này để biến quốc-cữu, xin quốc-cữu hãy vượng uống thêm mấy chén rượu.

Hùng-khởi-phượng nói :

— Đa tạ cái lòng qui bản của nương nương, khiến tôi đã được nghe gian âm, lại được xem diện-vẻ. Bây giờ tôi say lắm rồi, từa-lưa không thể chịu nổi, vậy xin cáo-từ.

Nam-kim nữ-chế giữ lại mà bảo rằng :

— Quốc-cữu hãy thư thả một chút. Số là tôi mới lập được một nơi đình đài ở trong xuân-viên, mà chưa có biển đề chi cả. Chẳng mấy khi quốc-cữu sang tới đây, mời quốc-cữu đi dạo chơi, rồi phẩm đề xin một vài lời làm hoa.

Nói xong, liền ngảnh lại truyền bảo cung-nữ rằng :

— Các con sắp đốt đèn lồng, để ta cùng quốc-cữu ra ngự chơi chốn xuân-viên đây !

Các cung-nữ vâng mệnh, sửa-soạn đồ hành-lý ghi : nào tán vàng quạt vẻ, nào túi trầm lư hương, trông rất nghiêm-chỉnh. *Nam-kim* nữ-chế ngồi trên một cái loan-xa, *Hùng - khởi-phượng* cưỡi con ngựa hoa-hồng-mã, cùng đi dạo xem phong-cảnh ở trong xuân-viên.

Nam kim nữ-chế bảo *Hùng-khởi-phượng* rằng :

— *Hùng* quốc-cữu ơi ! tôi ngồi xe, quốc-cữu cưỡi ngựa thì hai ta khó đi đôi mà nói chuyện cùng nhau được, chi bằng quốc-cữu cũng sang ngồi xe với tôi cho tiện nói chuyện.

Nam-kim nữ-chế vừa nói vừa cứ ý bỏ theo, nét mặt đỏ hồng hồng. *Hùng-khởi-phượng* cau mày mà đáp rằng :

— Nương-nương vốn sinh trưởng ở bên nước Trung-hoa là một nước có lễ-nghĩa, có sao lại nói những câu hoang-đường như thế. Nương-nương phải ngồi mình là chế thiên-dân trong một nước, càng nên nghiêm-trang đúng-đắn, cho có bắt chước những thói tư-tà.

Nói xong, liền ngồi trên mình ngựa, tủ-tỉ đi theo sau xe. Bấy giờ dẫn tiết đông-liên-sái, nhưng thanh-tăng hồng-mai, trông cũng nhiều cảnh vui nhìn.

Khi đi đến một nơi lâu đài, nội giám qui xuống tâu rằng :

— Muôn tâu lệnh bà ! Đây là *Vọng-tiên-đài*. Trèo lên trên đài, có thể nhìn quanh bốn mặt, trông thấy cả sông *Ấp lạc-giang* vậy.

Nam-kim nữ-chế truyền dừng xe lại, rồi thăng-thiên bước xuống, đi thẳng vào *Vọng-tiên-đài*. *Hùng-khởi-phượng* bất đắc dĩ cũng phải xuống ngựa theo vào. Khi lên đến trên đài, nhìn quanh bốn mặt, quả-nhiên là một nơi danh thắng. núi xanh cao-ngất, nước biếc lượn vòng, càng nhìn càng thấy vẻ đẹp.

Hùng - khởi - phượng nghĩ thầm : nước *Cao-ly* này hình-thế cũng hiểm-yếu lắm, thảo nào mà từ đời *Tấn*, *Hán*, cho chí *Đường*, *Tống* đã mấy lần quân *Trung-hoa* sang đánh, đều bị thua trận. Ngày nay ta đã nhân dịp tới đây, cũng nên khuyên *Nam-kim* nữ-chế đầu hàng, để cho yên bờ-cõi. Chỉ hiềm một nỗi nữ chế lại có lòng tư-tà mà buông lời hoa-nguyệt, vậy ta biết nói sao cho nữ-chế khỏi mếch lòng.

Hùng-khởi-phượng đang cái đầu ngẫm nghĩ thì *Nam - kim* nữ - chế nói :

— *Hùng* quốc-cữu ơi ! Quốc-cữu thử nhìn về cửa sổ phía nam này mà xem, đứng một chỗ này có thể trông khắp được 72 đảo.

Hùng-khởi-phượng chạy lại gần cửa sổ phía nam, nhìn ra mặt bể, quả-nhiên trông thấy 72 đảo, vậy bọn lấy xung quanh nước *Cao-ly*. *Hùng-khởi-phượng* nghĩ thầm : một nơi hiểm-yếu như thế này, dẫu trăm vạn hùng-binh đến, cũng không làm gì nổi. Chẳng biết hồi 4 năm trước, cũng phụ ta đem binh tới đây, dùng mưu-kế chi mà khiến cho các nước man-di phải thiếp phục !

Nam-kim nữ-chế cầm chén trà mới *Hùng-khởi-phượng* nồng, miệng cười tỏm-tỉm mà bảo rằng :

— Đây là một thứ Dương-tiên-trà của Trung-hoa, mời quốc-cữu xơi.

Hùng-khởi-phượng đỡ lấy chén trà, nết mặt nghiêm-trang, lại càng thêm có vẻ đẹp. *Nam-kim* nữ-chế bỏi :

— Quốc-cữu năm nay bao nhiêu tuổi.

Hùng-khởi-phượng nói :

— Năm nay tôi 24 tuổi.

Nam-kim nữ-chế gật đầu nói :

— *Hùng* quốc-cữu ơi ! Nếu vậy thì năm quốc-cữu còn để chăm đang đi học, bấy giờ tôi đã 20 tuổi. Giá-sử tôi gặp quốc-cữu thì tôi sẽ làm đi chơi, hoặc là mua đồ chơi khắc quốc-cữu. Ai ngờ thời giờ thấm-thoắt, chỉ trong chớp mắt, mà bây nay quốc-cữu đã trưởng-thành, trở nên một người mỹ-trượng-phu. Quốc-cữu ơi ! thật là duyên trời đưa-đẩy, khiến cho tôi được cùng quốc-cữu phỉ nguyện trăm năm.

Hùng-khởi-phượng nghe nói, giả-cách như người không hiểu mà đáp rằng :

— Nương-nương định bảo tôi đề biển ở chỗ nào thì xin nương nương cho đi-giả đến chỗ ấy.

Bấy giờ *Nam-kim* nữ-chế lại lên xe đi, *Hùng - khởi-phượng* cưỡi ngựa theo sau. Đi đến một nơi đình-đài, xung quanh kể có nghìn gốc mai, lại có hai cây bách đứng ở hai bên, phía sau trông toàn một thứ trúc xanh, bóng râm che mát, còn phía trong đình-đài thì sự bọa mỹ không biết thế nào mà kể cho xiết !

Nội-giám qui xuống tâu rằng :

— Muôn tâu lệnh-bà ! Đây đã tới nơi đình-đài tân-tạo đó, xin lệnh-bà vào ngự. Cái đình-đài này hiện nay chưa đặt tên.

Nam-kim nữ-chế xuống xe, mời *Hùng* quốc-cữu vào, truyền đem văn phòng tứ-bảo và thư giấy *Cao-ly* ra để xin nhờ *Hùng-khởi-phượng*. Nội-giám vâng mệnh, đem đồ nghiên bút giấy mực ra bày ở trên long-án.

Nam kim nữ-chế nói với *Hùng-khởi-phượng* rằng :

— *Hùng* quốc-cữu ơi ! Quốc-cữu học rộng tài cao, xin vì tôi mà đặt tên cho cái đình-đài tân-tạo này. Chỗ này là một chỗ đề khi nào tôi giao quốc-phinh cho thế-tử rồi thì về ở đây mà đi-dưỡng tinh-thần.

(Còn nữa).

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1748 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ SÁU 12 JANVIER 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large
Une seule insertion. . . . 0$80 le c/m